

Čirok zrnový

Sorghum bicolor (L.) Moench

OBILNINA

TŘÍDA: jednoděložné ČELEĎ: lipnicovité ROD: čirok

Čiroky pocházejí z Afriky, odkud se postupně rozšířily do teplých a suchých oblastí všech kontinentů. Jsou to teplomilné, na vodu nenáročné rostliny, které dokáží růst i tam, kde se jiným obilninám nedaří, třeba na zasolené půdě.

Čiroková zrna se používají zejména k přípravě chleba a kaší, pro výrobu sirupů, cukrovinek, lihu, lihových nápojů a piva, protože snadno a rychle zkvašují. Díky absenci lepku je čirok vhodný pro bezlepkovou dietu. Vzrostlé rostliny jsou cenným krmivem pro dobytek, krmivo z čirokového zrní se krmnou hodnotou podobá kukuřici. Mezi významné pěstitele čiroku patří dnes Indie a USA, z afrického kontinentu jsou největšími producenty Nigérie a Súdán. V České republice se odrůdy a hybridy čiroku zatím využívají především jako krmivo a na výrobu bioplynu.

Botanická charakteristika rodu *Sorghum* zahrnuje řadu druhů i víceletých, převážně planě rostoucích v subtropických a tropických oblastech. Morfologická stavba všech

čiroků je velmi podobná. Květenství a některé biologické a fyziologické vlastnosti je přibližují prosu, stonek, listy a kořenová soustava jsou podobné kukuřici.

Podle účelu pěstování se čirok dělí do 4 skupin:

Zrnový čirok se pěstuje hlavně v Africe a Asii na chudých a často erozí ohrožených půdách. Obilky se konzumují rozemleté na mouku nebo krupici. Připravují se z nich kašovitě pokrmy nebo pečivo. Lze je však také zkrmovat, jak bývá běžné v Austrálii a USA.

Cukrový čirok se vnějším vzhledem podobá čiroku zrnovému. Má význam jako krmná plodina a využívá se i v potravinářském průmyslu. Stébla dorůstají 2–5 m a obsahují šťávy, ze kterých se vyrábějí zahuštěné sirupy pro výrobu cukrovinek nebo alkoholu. Používá se také jako krmivo.

Technický metlový čirok se vyznačuje pružnou latou se zkrácenou střední osou a velmi dlouhými postranními větvemi, které dorůstají až do délky 80 cm. Vyrábějí se z ní kartáče „rýžáky“, štětky a košťata.

Čirok súdánský (súdánská tráva) je rozšířenou pícninou, která poskytuje až 4 seče ročně. Nevýhodou je, že zejména mladé rostliny obsahují v zelené hmotě glykosid durin, ze kterého se rozkladem uvolňuje kyanovodík. Hospodářská zvířata je proto třeba přivykat a obsah súdánské trávy v krmné dávce postupně zvyšovat.

VÍTE, ŽE...

...díky klimatickým změnám stoupá zájem o pěstování teplomilného čiroku i v zemích, ve kterých se tradičně daří pšenici? První českou odrůdu čiroku zrnového, vyšlechtěnou do našich podmínek ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i., můžete vidět na naší střeše. Nazývá se Ruzrok a vznikla selekcí z materiálů čiroku pocházejících z oblasti Bílých Karpat.

